

Wykład 2

Funkcje elementarne

Teleinformatyka, AMiA, AEil, 2022/23

dr inż. Roksana Słowik
Katedra Matematyki

Definicja

Funkcją f ze zbioru X w zbiór Y nazywamy dowolne przyporządkowanie (dokładnie) jednego elementu ze zbioru Y każdemu elementowi zbioru X .

$$f : X \rightarrow Y$$

$$x \mapsto f(x)$$

x – argument

$y = f(x)$ – wartość f w punkcie x

Uwaga

Symbol f odnosi się do funkcji, podczas, gdy $f(x)$ to wartość funkcji f w punkcie x . (Zatem $f \neq f(x)$!)

X, D, D_f – dziedzina funkcji f

Y – przeciwdziedzina f

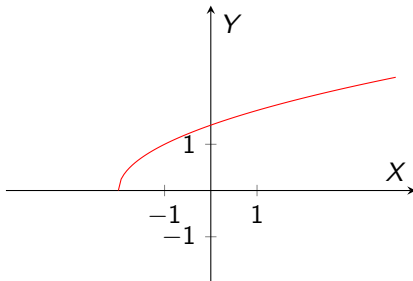
$R := \{y \in Y : y = f(x) \text{ dla pewnego } x \in X\}$, R, R_f – zbiór wartości f

Uwaga

Często $Y \neq R$.

Przykład

Niech f będzie zdefiniowana za pomocą wzoru $f(x) = \sqrt{x+2}$.
Wtedy $D_f = \langle -2, \infty \rangle$, $Y_f = \mathbb{R}$, ale $R_f = \langle 0, \infty \rangle$.

Niech f będzie funkcją rzeczywistą, tzn. jej dziedzina i przeciwdziedzina są zawarte w $\mathbb{R}$.

Jeśli dziedzina nie jest podana, to zakładamy, że dziedziną f jest największy podzbiór $\mathbb{R}$, dla którego wzór f ma sens. Mówimy wtedy, że jest to **dziedzina naturalna** f .

Ćwiczenie

Wyznaczyć dziedzinę f .

① $f(x) = 2\sqrt{x^2-9} + \frac{1}{x+5}$

② $f(x) = \log_4(-x^2 - 4x - 3) + \operatorname{tg}(2x)$

Niech f będzie funkcją n zmiennych rzeczywistych ($n \in \mathbb{N}$ jest ustalone, $n \geq 2$).

$$f : D \rightarrow \mathbb{R}, \quad D \subseteq \mathbb{R}^n$$

Ćwiczenie

Wyznaczyć dziedzinę f .

❶ $f(x, y) = e^{\sqrt{2y}} \sin x + \log_4(y - x^2)$

❷ $f(x, y) = \frac{1}{\sqrt{3 - |x + 2y|}} + \frac{1}{\log_3^2(x(3 - x)) + 4}$

Surjektywność

Definicja

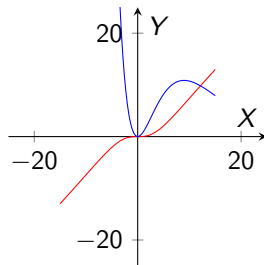
Niech $f : X \rightarrow Y$ będzie funkcją i niech R oznacza jej zbiór wartości.
Jeśli $Y = R$, tzn.

$$\forall y \in Y \exists x \in X f(x) = y,$$

to mówimy, że f jest *surjekcją/funkcją "na"*.

Przykład

Niech $f_1, f_2 : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ będą zadane
następująco: $f_1(x) = \frac{x^3}{x^2+35}$,
 $f_2(x) = x^2 \cdot 0.8^x$. Funkcja f_1 jest
surjekcją, a f_2 nie.

Injektywność

Definicja

Jeśli $f : X \rightarrow Y$ różnym elementom X przyporządkowuje różne elementy zbioru Y , tzn.

$$\forall x_1, x_2 \in X (x_1 \neq x_2 \Rightarrow f(x_1) \neq f(x_2))$$

lub równoważnie

$$\forall x_1, x_2 \in X (f(x_1) = f(x_2) \Rightarrow x_1 = x_2),$$

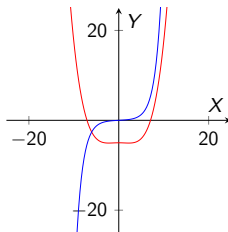
to mówimy, że f jest *injekcją/funkcją różnowartościową*.

Przykład

Niech $f_1, f_2 : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ będą zdefiniowane następująco:

$$f_1(x) = \frac{x^4}{100} - \frac{x^2}{10} - 5,$$

$f_2(x) = 2^x - 2^{-x} + 8$. Funkcja f_2 jest różnowartościowa, a f_1 nie.

Injektywność

Przykład

Sprawdzimy czy f jest różnowartościowa, jeśli $f(x) = \frac{x}{x^2+2}$.

Zauważmy, że $D_f = \mathbb{R}$.

Założmy, że $x_1, x_2 \in D_f$ są takie, że $f(x_1) = f(x_2)$.

Wtedy

$$\frac{x_1}{x_1^2+2} = \frac{x_2}{x_2^2+2} \Leftrightarrow x_1x_2^2 + 2x_1 = x_1^2x_2 + 2x_2$$

$$x_1x_2^2 - x_1^2x_2 + 2x_1 - 2x_2 = 0 \Leftrightarrow x_1x_2(x_2 - x_1) + 2(x_1 - x_2) = 0$$

$$(x_1x_2 - 2)(x_2 - x_1) = 0 \Leftrightarrow (x_1 = x_2 \vee x_1x_2 = 2).$$

Zatem, jeśli przyjmiemy $x_1 = 1$, $x_2 = 2$, to

$$f(x_1) = f(1) = \frac{1}{3} = f(2) = f(x_2).$$

Stąd f nie jest różnowartościowa.

Injektywność

Przykład

Sprawdzimy czy f jest różnowartościowa, jeśli $f(x) = x^3 + 3x$.

Mamy $D_f = \mathbb{R}$.

Założmy, że $x_1, x_2 \in D_f$ i $f(x_1) = f(x_2)$. Wtedy

$$x_1^3 + 3x_1 = x_2^3 + 3x_2 \Leftrightarrow x_1^3 - x_2^3 + 3x_1 - 3x_2 = 0$$

$$(x_1 - x_2)(x_1^2 + x_1x_2 + x_2^2) + 3(x_1 - x_2) = 0$$

$$(x_1 - x_2)(x_1^2 + x_1x_2 + x_2^2 + 3) = 0$$

Ponieważ

$$x_1^2 + x_1x_2 + x_2^2 + 3 = \left(x_1 + \frac{1}{2}x_2\right)^2 + \frac{3}{4}x_2^2 + 3,$$

drugie wyrażenie nie może być równe 0, więc $x_1 = x_2$. Ponieważ z $f(x_1) = f(x_2)$ otrzymaliśmy $x_1 = x_2$, funkcja f jest różnowartościowa.

Bijektywność i funkcja odwrotna

Definicja

Jeśli f jest *injekcją i surjekcją*, to mówimy, że f jest *bijekcją*.

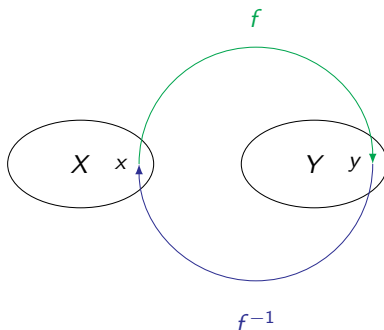
Bijektywność i funkcja odwrotna

Definicja

Niech $f : X \rightarrow Y$ będzie funkcją. Jeśli istnieje funkcja $g : Y \rightarrow X$ taka, że

$$g(y) = x \quad \Leftrightarrow \quad f(x) = y,$$

to mówimy, że g jest *funkcją odwrotną* do f i piszemy $g = f^{-1}$.

Bijektywność i funkcja odwrotna

Uwaga

Nie wszystkie funkcje mają funkcje odwrotne.

Twierdzenie

Funkcja $f : X \rightarrow Y$ ma funkcję odwrotną wtedy i tylko wtedy, gdy f jest bijekcją.

Bijektywność i funkcja odwrotna

Ćwiczenie

Wyznaczyć f^{-1} , gdzie f jest zadana jak poniżej.

① $f(x) = \sqrt[5]{2x - 4}$

② $f(x) = 4^{\frac{x-2}{5}}$

③ $f(x) = x^6 + 2$

Bijektywność i funkcja odwrotna

Uwaga

Jeśli punkt (x, y) należy do wykresu funkcji f , to punkt (y, x) należy do wykresu funkcji f^{-1} .

Definicje i
własności

Funkcje
elementarne

Definicja

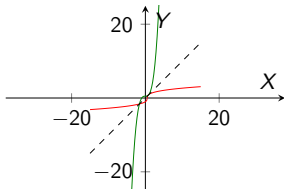
Przykłady

Wniosek

Wykresy funkcji wzajemnie odwrotnych są symetryczne względem prostej $y = x$.

Przykład

Funkcja f zdefiniowana za pomocą wzoru $f(x) = 4\sqrt[3]{2x-1}$, natomiast funkcja do niej odwrotna: $f^{-1}(x) = \frac{1}{2} \left[\left(\frac{x}{4} \right)^3 + 1 \right]$. Dla tych funkcji:

Złożenie

Definicja

Założmy, że $f : X \rightarrow Y$ i $g : Y \rightarrow Z$. *Złożeniem funkcji g i f nazywamy funkcję $h : X \rightarrow Z$ zdefiniowaną za pomocą wzoru $h(x) = g(f(x))$.*

Piszemy wtedy $h = g \circ f$, a funkcje f i g nazywamy funkcją wewnętrzną i zewnętrzną, odpowiednio.

Przykład

Niech $f, g : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ będą funkcjami takimi, że $f(x) = x^4 + 2x$, $g(x) = \sin(2x)$. Wtedy

$$(g \circ f)(x) = g(f(x)) = \sin(2(x^4 + 2x)) = \sin(2x^4 + 4x),$$

$$(f \circ g)(x) = f(g(x)) = (\sin(2x))^4 + 2(\sin(2x)) = \sin^4(2x) + 2\sin(2x).$$

Uwaga

Zazwyczaj $f \circ g \neq g \circ f$.

Przykład

Zapiszmy h jako złożenie funkcji g i f .

$$\textcircled{1} \quad h(x) = \cos^4 x, \quad f(x) = \cos x, \quad g(x) = x^4$$

$$\textcircled{2} \quad h(x) = 6^{(3x-1)^2}, \quad f(x) = (3x-1)^2, \quad g(x) = 6^x$$

Twierdzenie

Założmy, że $f : X \rightarrow Y$ ma funkcję odwrotną. Wtedy
 $(f^{-1} \circ f)(x) = x$ dla wszystkich $x \in X$ oraz $(f \circ f^{-1})(y) = y$ dla
wszystkich $y \in Y$.

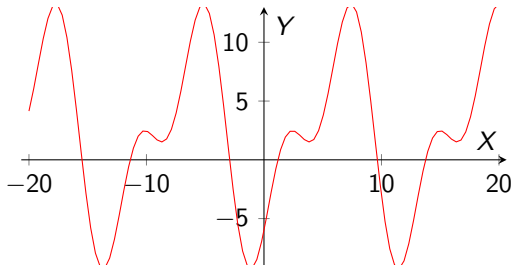
Okresowość

Definicja

Funkcję f nazywamy *okresową*, jeśli istnieje liczba $T \neq 0$ taka, że

$$\forall x \in D \ (x + T \in D \wedge f(x + T) = f(x)).$$

Każdą liczbę T spełniającą tę zależność nazywamy *okresem* funkcji f .
Jeśli istnieje najmniejszy dodatni okres funkcji f , to nazywamy go *okresem podstawowym*.

Monotoniczność

Definicja

Funkcja f jest *rosnąca na zbiorze* $A \subseteq D_f$ wtedy i tylko wtedy, gdy

$$\forall x_1, x_2 \in A (x_1 < x_2 \Rightarrow f(x_1) < f(x_2)).$$

Definicja

Funkcja f jest *malejąca na zbiorze* $A \subseteq D_f$ wtedy i tylko wtedy, gdy

$$\forall x_1, x_2 \in A (x_1 < x_2 \Rightarrow f(x_1) > f(x_2)).$$

Definicja

Funkcja f jest *niemalejąca na zbiorze* $A \subseteq D_f$ wtedy i tylko wtedy, gdy

$$\forall x_1, x_2 \in A (x_1 < x_2 \Rightarrow f(x_1) \leq f(x_2)).$$

Definicja

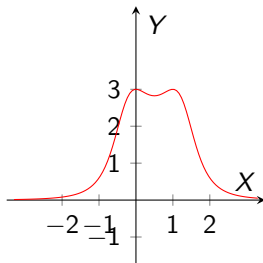
Funkcja f jest *nierosnąca na zbiorze* $A \subseteq D_f$ wtedy i tylko wtedy, gdy

$$\forall x_1, x_2 \in A (x_1 < x_2 \Rightarrow f(x_1) \geq f(x_2)).$$

Monotoniczność

Przykład

Rozważmy f o poniższym wykresie.

$$y = \frac{3}{(x^2 - x)^2 + 1}$$

Ta funkcja jest rosnąca w przedziałach $(-\infty, 0)$, $(\frac{1}{2}, 1)$, a malejąca w przedziałach $(0, \frac{1}{2})$, $(1, \infty)$.

Uwaga

Należy pamiętać, że z tego, że f jest rosnąca (malejąca) na zbiorach A_1 i A_2 nie wynika, że f jest rosnąca (malejąca) na $A_1 \cup A_2$.

Monotoniczność

Definicja

Jeśli f jest rosnąca/malejąca/nierosnąca/niemalejąca w całej dziedzinie, to mówimy, że f jest *monotoniczna*.

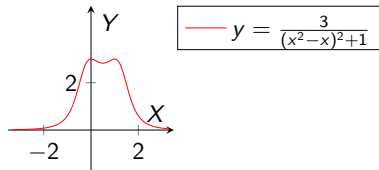
Ponadto, jeśli f jest rosnąca/malejąca, to mówimy, że f jest *ściśle monotoniczna*.

Definicja

Jeśli dziedzinę f można podzielić na rozłączne przedziały na których f jest monotoniczna, to mówimy, że f jest *monotoniczna przedziałami*.

Przykład

Funkcja f z poprzedniego przykładu nie jest monotoniczna, ale jest *przedziałami monotoniczna*.

Monotoniczność

Przykład

Udowodnimy, że f zadana wzorem $f(x) = x^4 - 2x^2 + 3$ jest rosnąca na przedziale $(1, \infty)$.

Wystarczy udowodnić, że z $x_2 > x_1$ ($x_2, x_1 > 1$) wynika $f(x_2) - f(x_1) > 0$.

Założmy, że $x_2 > x_1 > 1$. Rozpiszmy różnicę $f(x_2) - f(x_1)$ w taki sposób, że będzie można sprawdzić znak tego wyrażenia.

$$\begin{aligned} f(x_2) - f(x_1) &= (x_2^4 - 2x_2^2 + 3) - (x_1^4 - 2x_1^2 + 3) \\ &= x_2^4 - x_1^4 - 2(x_2^2 - x_1^2) \\ &= (x_2^2 - x_1^2)(x_2^2 + x_1^2) - 2(x_2^2 - x_1^2) \\ &= (x_2^2 - x_1^2)(x_2^2 + x_1^2 - 2) \end{aligned}$$

Zauważmy, że z $x_2 > x_1$ oraz tego, że obie te liczby są dodatnie, mamy $x_2^2 - x_1^2 > 0$.

Ponadto, ponieważ $x_1, x_2 > 1$, mamy $x_1^2 + x_2^2 - 2 > 1^2 + 1^2 - 2 = 0$. Zatem $f(x_2) - f(x_1) > 0$. Oznacza to, że f jest rosnąca na $(1, \infty)$.

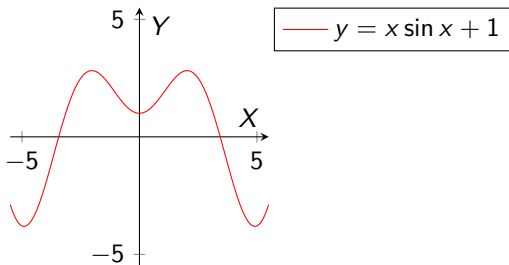
Parzystość

Definicja

Funkcję f nazywamy *parzystą*, jeśli spełniony jest warunek

$$\forall x \in D_f \quad (-x \in D_f \wedge f(-x) = f(x)).$$

Wykres funkcji parzystej jest symetryczny względem osi OY .

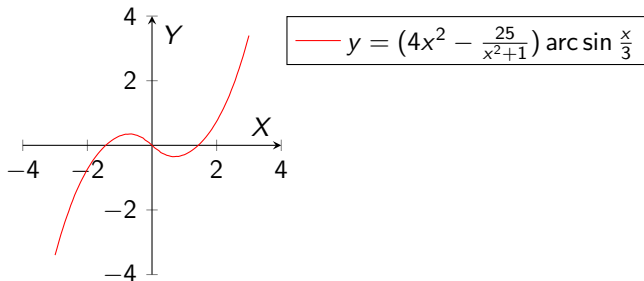
Parzystość

Definicja

Funkcję f nazywamy *nieparzystą*, jeśli

$$\forall x \in D_f \quad (-x \in D_f \wedge f(-x) = -f(x)).$$

Wykres funkcji nieparzystej jest symetryczny względem początku układu współrzędnych.

Parzystość

Ćwiczenie

Sprawdzić czy f jest parzysta lub nieparzysta.

$$\textcircled{1} \quad f(x) = \frac{|x| \sin x}{x^2 + 1}$$

$$\textcircled{2} \quad f(x) = x^3(4^x - 4^{-x})$$

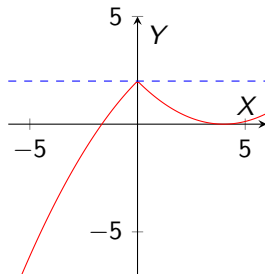
$$\textcircled{3} \quad f(x) = \frac{\sqrt{x}}{x+1}$$

Ograniczoność

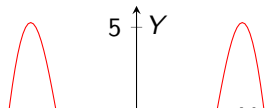
Definicja

Funkcję f nazywamy *ograniczoną z góry*, jeśli istnieje taka liczba M , że dla dowolnego $x \in D_f$ spełniona jest nierówność $f(x) < M$.

Definicja

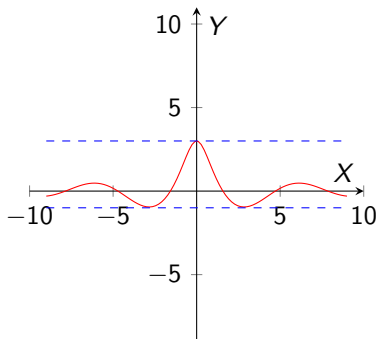
Funkcję f nazywamy *ograniczoną z dołu*, jeśli istnieje liczba m taka, że dla dowolnego $x \in D_f$

Ograniczoność

Definicja

*Funkcję f nazywamy
ograniczoną, jeśli jest
ograniczona z góry i z dołu.*

Szkicowanie wykresów

Przekształcenie wykresu

przesunięcie o wektor $[p, q]$

skalowanie wzgl. osi OX

skalowanie wzgl. osi OY

odbicie wzgl. osi OY

odbicie wzgl. osi OX

Przekształcenie wzoru

$$y = f(x) \rightarrow y = f(x - p) + q$$

$$y = f(x) \rightarrow y = f(\alpha x) \quad (\alpha > 0)$$

$$y = f(x) \rightarrow y = \alpha f(x) \quad (\alpha > 0)$$

$$y = f(x) \rightarrow y = f(-x)$$

$$y = f(x) \rightarrow y = -f(x)$$

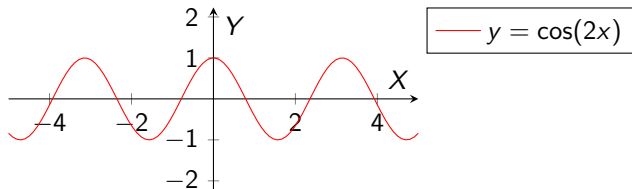
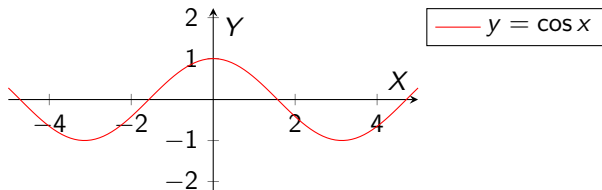
Inne przekształcenia:

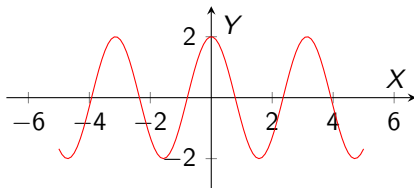
- $y = f(x) \rightarrow y = f(|x|)$
- $y = f(x) \rightarrow y = |f(x)|$

Przykład

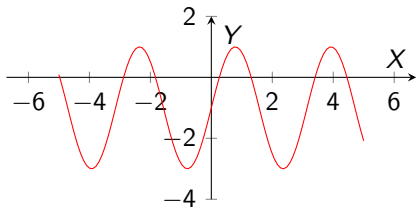
Naszkicować wykres funkcji $f(x) = 2 \cos \left(2x - \frac{\pi}{2} \right) - 1$.

$$f(x) = 2 \cos \left(2x - \frac{\pi}{2} \right) - 1 = 2 \cos \left(2 \left(x - \frac{\pi}{4} \right) \right) - 1$$

$$y = 2 \cos(2x)$$

$$y = 2 \cos\left(2x - \frac{\pi}{2}\right) - 1$$

Definicja

Funkcje $U, id, \exp, \sin : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ wymienione poniżej

- $U(x) = 1$ dla $x \in \mathbb{R}$ (funkcja jednostkowa),
- $id(x) = x$ dla $x \in \mathbb{R}$ (funkcja tożsamościowa),
- $\exp(x) = e^x$ dla $x \in \mathbb{R}$ (funkcja wykładnicza o podstawie e),
- $\sin(x) = \sin x$ dla $x \in \mathbb{R}$ (funkcja sinus)

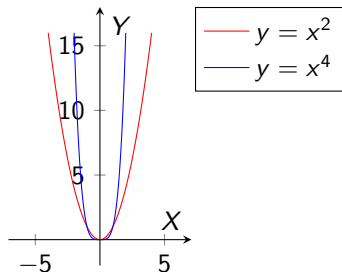
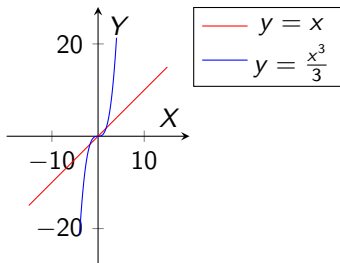
nazywamy *funkcjami elementarnymi z deklaracji*.

Definicja

Funkcją elementarną jest każda funkcja

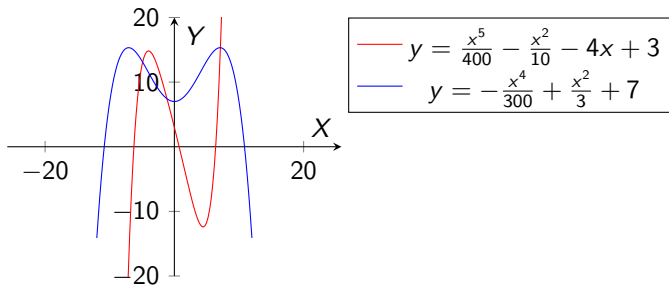
- elementarna z deklaracji,
- będąca iloczynem stałej i funkcji elementarnej,
- suma, różnica, iloczyn, iloraz funkcji elementarnych,
- złożenie funkcji elementarnych,
- funkcja odwrotna do funkcji elementarnej,
- funkcja elementarna z zawężoną dziedziną.

- funkcja potęgowa $f(x) = x^n, n \in \mathbb{N}$

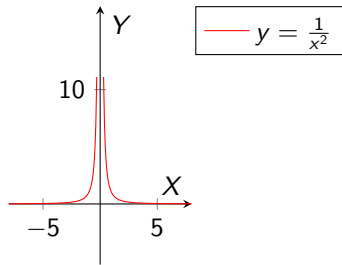
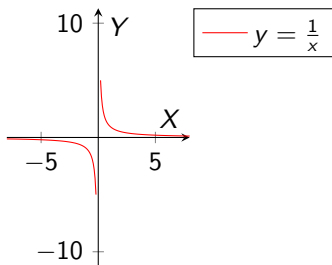

- funkcja wielomianowa

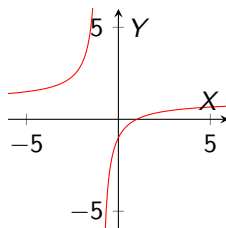
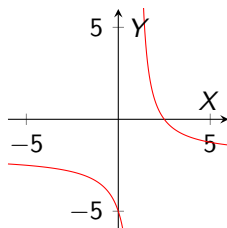
$$f(x) = a_n x^n + a_{n-1} x^{n-1} + \dots + a_1 x + a_0$$

- funkcja potęgowa $f(x) = \frac{1}{x^n}$, $n \in \mathbb{N}$

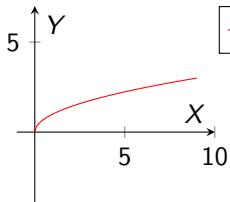

- homografia $f(x) = \frac{ax+b}{cx+d}$ ($ad \neq bc$)

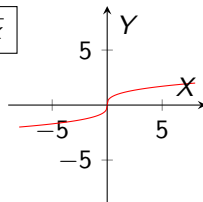

- funkcja potęgowa $f(x) = \sqrt[n]{x}, n \in \mathbb{N}$

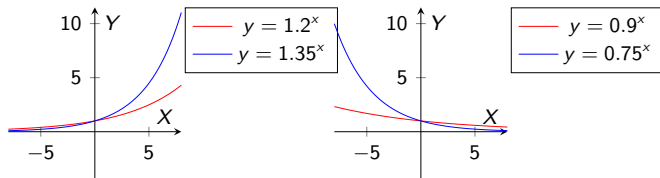

$$y = \sqrt{x}$$

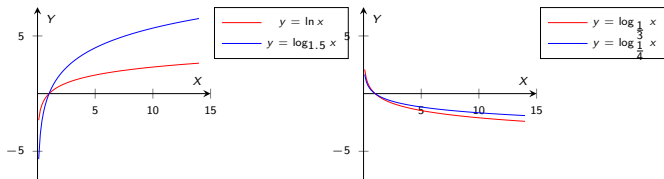

$$y = \sqrt[3]{x}$$

- funkcja wykładnicza $f(x) = a^x$, $a > 0$, $a \neq 1$

- funkcja logarytmiczna $f(x) = \log_a x$ $a > 0$, $a \neq 1$

Uwaga

Funkcja wykładnicza f taka, że $f(x) = a^x$ i funkcja logarytmiczna g taka, że $g(x) = \log_a x$ są wzajemnie odwrotne.

Własności potęg i logarytmów

$$a^{b+c} = a^b \cdot a^c \quad \log_a b = c \Leftrightarrow a^c = b$$

$$a^{b-c} = \frac{a^b}{a^c} \quad \log_a b + \log_a c = \log_a(bc)$$

$$(a^b)^c = a^{bc} \quad \log_a b^k = k \cdot \log_a b$$

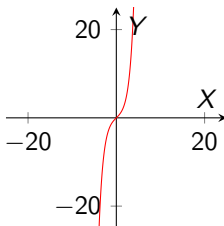
$$\log_a b = \frac{\log_c b}{\log_c a} = \frac{\ln b}{\ln a}$$

Uwaga

$\log_e x$ oznaczamy $\ln x$

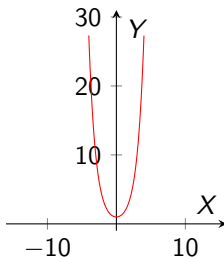
- sinus hiperboliczny

$$\sinh x := \frac{e^x - e^{-x}}{2}$$

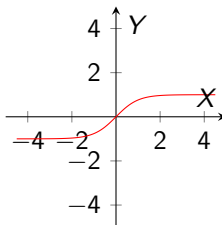
- cosinus hiperboliczny

$$\cosh x := \frac{e^x + e^{-x}}{2}$$

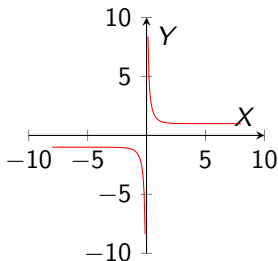
- tangens hiperboliczny

$$\operatorname{tgh} x := \frac{\sinh x}{\cosh x}$$

- cotangens hiperboliczny

$$\operatorname{ctgh} x = \frac{1}{\operatorname{tgh} x}$$

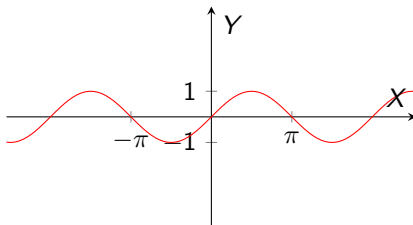
Własności funkcji hiperbolicznych

$$\cosh^2 x - \sinh^2 x = 1$$

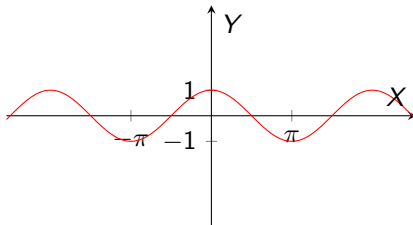
$$\sinh 2x = 2 \sinh x \cosh x$$

$$\cosh 2x = \cosh^2 x + \sinh^2 x$$

- sinus $f(x) = \sin x$

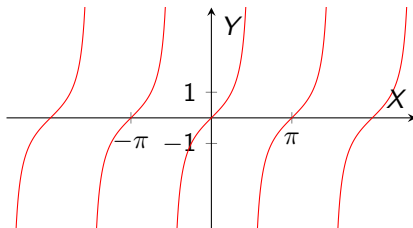

- cosinus $f(x) = \cos x$

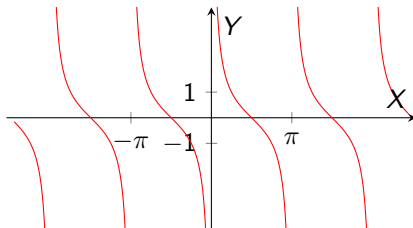
- tangens

$$f(x) = \operatorname{tg} x$$

- cotangens

$$f(x) = \operatorname{ctg} x$$

Własności funkcji trygonometrycznych

$$\sin^2 x + \cos^2 x = 1$$

$$\operatorname{tg} x \cdot \operatorname{ctg} x = 1$$

$$\sin 2x = 2 \sin x \cos x$$

$$\cos 2x = \cos^2 x - \sin^2 x = 2 \cos^2 x - 1 = 1 - 2 \sin^2 x$$

$$\sin(x + y) = \sin x \cos y + \cos x \sin y$$

$$\cos(x + y) = \cos x \cos y - \sin x \sin y$$

$$\sin x + \sin y = 2 \sin \frac{x + y}{2} \cos \frac{x - y}{2}$$

$$\sin x - \sin y = 2 \cos \frac{x + y}{2} \sin \frac{x - y}{2}$$

$$\cos x + \cos y = 2 \cos \frac{x + y}{2} \cos \frac{x - y}{2}$$

$$\cos x - \cos y = -2 \sin \frac{x + y}{2} \sin \frac{x - y}{2}$$

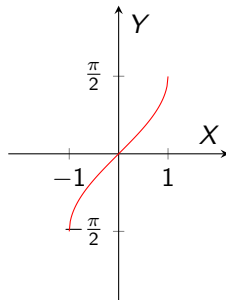
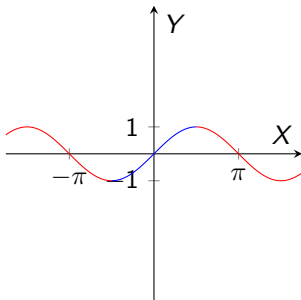
Funkcje trygonometryczne nie są różnowartościowe. Zatem, nie posiadają funkcji odwrotnych.

Jednak, jeśli zawężymy ich dziedziny, otrzymamy funkcje różnowartościowe, które mają funkcje odwrotne.

Definicja

Dla dowolnego $x \in \langle -1, 1 \rangle$ definiujemy arcus sinus x następująco:

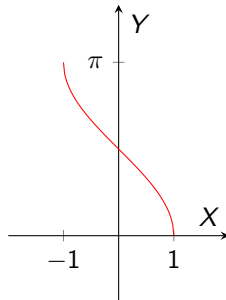
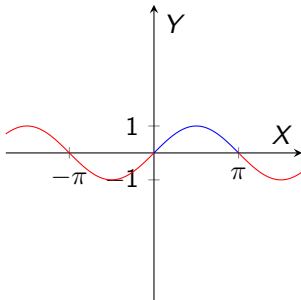
$$y = \arcsin x \quad \Leftrightarrow \quad (x = \sin y \text{ oraz } y \in \langle -\frac{\pi}{2}, \frac{\pi}{2} \rangle)$$

Definicja

Dla dowolnego $x \in \langle -1, 1 \rangle$ definiujemy arcus cosinus x następująco:

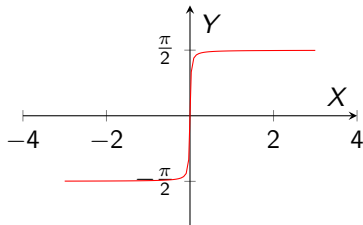
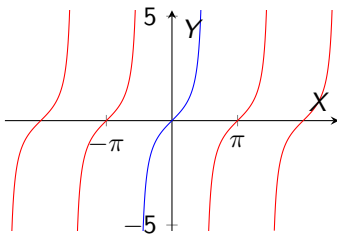
$$y = \arccos x \Leftrightarrow (x = \cos y \text{ oraz } y \in \langle 0, \pi \rangle)$$

Definicja

Dla dowolnego $x \in \mathbb{R}$ definiujemy arcus tangens x następująco:

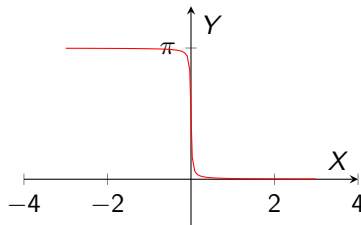
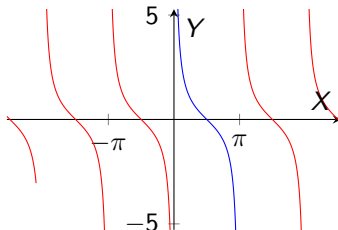
$$y = \arctg x \Leftrightarrow (x = \operatorname{tg} y \text{ oraz } y \in (-\frac{\pi}{2}, \frac{\pi}{2}))$$

Definicja

Dla dowolnego $x \in \mathbb{R}$ definiujemy arcus cotangens x następująco:

$$y = \operatorname{arc} \operatorname{ctg} x \Leftrightarrow (x = \operatorname{ctg} y \text{ oraz } y \in (0, \pi))$$

Ćwiczenie

Wyznaczyć dokładną wartość $\cos(\arcsin \frac{1}{3})$.

Ćwiczenie

Wyznaczyć dziedzinę funkcji f , gdzie $f(x) = \sqrt{\arcsin(1 - \ln 2x)}$.